

krasen altar in na tem altarju imajo prostor nje čustva, nje dolžnosti . . . Njim daruje in posvečuje vse svoje duševne in telesne sile. Pot, po katerem ima hoditi, si je ostro in določno začrtala . . . Zato stori vse premišljeno, varno in gotovo. Njenemu paznemu očesu ne odide noben nedostatek v hiši. Ko pa ga je zapazila, ne miruje prej, dok ga ne odpravi. Svojemu možu je desna roka, a pri tem udana in ljubeča soproga. Ako zazre sè svojim globokim duševnim bolj nego telesnim očesom oblak na njegovem čelu, skuša ga razvedriti in vtolažiti. Premnogokrat mu vé pomagati tudi z modrim svetom in dejanjem. Nje otroci niso nikdar razuzdani in razvajeni. Pozna se jim na prvi hip, da jih odgoja skrbna in umna roka . . . Ti otroci nikdar niso nepokorni in ne ubogajo iz bojazni, marveč iz ljubezni in spoštovanja. V svojej materi vidijo svetnico, v očetu dobrega in ljubelega gospoda in zapovednika.

Taka je emancipirana ženska kot gospodinja, soproga in mati.

A tudi ona, ki se ne poroči, ni prav v ničemur podobna zloglasnim »starim devicam«. Kajti, emancipirana ženska stremi le in edino le za dobrim in lepim — a ne možkim! To išče ona v sebi samej, v svojej lastnej duši. Glavna briga jej je vzvišena duševna izobraženost in popolnost. V tem je neomajljiva! Stem skuša pa blagodejno vplivati na svoje obližje ter sploh koristiti človeštvu. In tako bitje vendar ni smešno, hudobno! V dosego vsega tega pa vsekako ni neobhodno potreben zakon.

Tako nekako si jaz predstavljam žensko emancipacijo in ako bi bile vse ženske tako emancipirane, — koliko zla, bede in gorja bi izginilo s sveta! . . .

Sreče!

Spisala „Z“.

H, vi dobri ljudje, ali veste, kaj je bol? Ali veste, kaj je silna, divja, strašna dušna bol? Ali veste, kaj je lakota, brezumna, grozna lakota po sreči?

Ha, ha, vaše egoistične duše, vaša mrtva, mrzla srca naj vedo! ? Neumno!

Saj se smejem in vi se mi smehljate, vsaj sprejemam iz vaših plemenitih rok prijaznost in ljubeznjivost, kaj hočem pač več! ?

Ha, mar meni taka naberačena čustva, mar meni drobtine, ko potrebujem hleba!

Sreče hočem, sreče! Kaj nimam pravice do nje, nimam li duše, nimam li srca, ki si je želi tako strastno, tako mogočno, da je ta želja enaka peklenskim mukam!?

Dajte mi vendar sreče, ko umiram, ko se zvijam in medlim v svoji duši, ko se mi srce trga v tem gladnem pohlepju!

Ah, sreče mi dajte, sreče!

Saj hočem tako malo, tako malo!

Samo jedno dušo, samo jedno srce, samo ljubezen jednega živega bitja!

O, da znate, kako človek želi, kako more želeti zapuščeno, osamelo bitje! Tako ognjeno, tako blazno, da mu kri zastaja v žilah, da se mu možgani tope v vroči glavi. Vsak dih je muka, vsaka misel divja neznosna bol.

Srca iščem, vročega strastnega srca in ognjene čuteče duše.

In kaj mi ponujate vi, vi blagi, plemeniti ljudje?

Ha, ha, čemu se mi rogate!?

Kaj so mi vaši milostivi nasmehi, kaj vaše prazne fraze?! — Nič!

Jek vaših besed še ni zamrl v zraku, usta se vam še raztezajo v prijazen posmeh, a v srcu vam vstajajo že novi čuti, nove skrbi.

Toliko ljudi in nobenega človeka!

Ah, kaj mi je vsa ta razdeljena ljubezen! — kakor kaplja vode v ogenj! Ali ni nikogar, ki bi vse sile, vse moči svoje duše spojil v jedno veliko plamtečo čustvo!?

Kaj mi pomagajo odlomki, ko iščem celote!

Dajte mi sreče, dajte mi duše, dajte mi ljubezni!

S topo resignacijo čakam tega čustva, da se stopim in preidem v njem in s kruto bolestjo v duši begam okrog in iščem, iščem! V cerkvah poklekam, valjam se v prahu, zvijam se v prošnjah, pa le nepremični svetniški obrazi zro v me z oltarjev. Zatekam se med ljudi, med tolpami se peham, pohajam po ulicah, zrem ljudem v oči, a samo njih ledeni pogledi mi ranijo boleče srce.

Vrgla bi se med ljudi in kričala, tulila, prosila in proklinjala:

— Imate li dušo?! Dajte mi jo, jaz umiram! —

Ah, samo jek bi se krohotal v zraku.

Tu v prsih pa mi tolče srce in upa ter čaka. Stokrat se vara in stokrat se vspne in upa in želi strastneje, blazneje nego prej. In duša se mi trga, gine, trpi zaman.

O ti prokletstvo človeštva!

Dušo imaš, srce imaš, a imaš jih samo, da jih dajaš družim, imaš jih, da želiš tuje ljubezni.

Ha, ha, in kje je dobiš, kje!?

Kaj ti ponujajo?

Ah, saj vse svoje sile razprše na stotine isker, od katerih vsaka umre v hipu, ko je začela biti. Hočeš imeti ognja, topiti se hočeš v plamenu, kako naj te ogreje utrinek!?

In če divje proklinjaš osodo, če stiskaš pesti v neznosnem jadu ali če medliš, umiraš v svoji nemoči, saj je vse, vse zaman!

Lačna sem, lačna, lačna!

Ali veste, kako je, kadar duša umira gladu, kadar umira, gine in vendar ne more umreti, ne more se stopiti v nič?!

Vsi čuti se vam rafinirano ofinijo, podvoje, raztegnejo v nepojmno, neznano veličino in vi ginete pod silo svojih lastnih čustev. V hipu okušate v hip koncentrirano srečo vesoljstva, v drugem spoznate ničnost svoje iluzije in v duši vam divja obupna bol. Tisoč muk vam trga srce in sleherni živec v telesu vam trepeče. Dozdeva se vam, da vam nevidna, kruta moč trga živo srce iz živih prsij, ko da vam možgani vro v razbeljeni lobanji. Sleherni mišica v organizmu vam trpi, v oči vam privre kri, pljuča se vam napno do skrajnosti in vse to se spaja v obupen, divji plač prevarjenih nad.

In vse to divja v duši, dokler ne pride trudna boleča resignacija.

Smehljaje sprejemate drobtine, zavržke tam, kjer ste mislili, da se vam poda najbolje; malo prijaznosti dobite tam, kjer ste mislili dobiti srce.

In vse blazne nade so vam duše v srcu. Zatirate jih, glušite jih, a one životarijo dalje in vi jih v tajinstveni samoti vaših duš gojite in negujete.

Morda . . . morda . . .

Ha ha! Morda . . .

Zunaj sije solnce, morje se širi, morje se dviga.

Ah, krasno je, krasno!

Tudi moje si solnce in morje in nebo in zemlja.

Toda, me li vidiš ti solnce, me li čutiš ti zrak?

Ti, priroda, rogam se ti, čustva mi vzbujaš, nasitiš jih ne.

Ljudij iščem, srca, duše, sreče.

Morda . . .

Ha, ha! Upati je blazno!

Človek je blazen, zato upa . . .

